

FOSEN NATURVERNFORENING

Adr. : Ytre Ringvei 32, 7100 Rissa Tlf. : 73851430

- foreningen for et bredt, helhetlig og aktivt naturvern på Fosen-

Vår ref.:A.7.2mø

Deres ref.:

Dato: 10.07.20

ÅFJORD KOMMUNE
ØVRE ÅRNES 7
7170 ÅFJORD

Detaljreguleringsplan for Brennholmen - Stokksund i Åfjord kommune. Klage.

Dert skal primært legges til rette for et opptil 400 da stort landbasert oppdrettsanlegg ved å sprengte ut fjellet på Brennholmen (110 da/1,4 mill m³) og plassere overskuddsmasse i sjø mellom Brennholmen og Kirkholmen. Terrengnivå på oppfylt areal vil bli opp til 3,5 m over havnivå. Det skal produseres 10 mill smolt årlig fra eget klekkeri og videre produseres 40 000 tonn slakteferdig matfisk a 5 kg årlig. Det skal settes av en skjerm på Brennholmen mot skipsleia. Brennholmen omfattes av områdereguleringsplan av 2015 for bebyggelse og anlegg med krav om detaljregulering som nå settes i gang.

Vi mener at det foreligger for lite opplysninger til å vedta denne planen. Det er mange ubesvarte spørsmål som ikke kan henvises til i etterkant av denne godkjenningen. I følge Forvaltningslovens § 17 foreligger det en utrednings- og informasjonsplikt før vedtak fattes. Behovet for vann vil være stort for et slit anlegg der hele fiskens vekstfase skal foregå på land. Det er heller ikke oss bekjent opplyst om hvem som er tiltakshaver for anlegget. Dette kan ha betydning i vurderingen. Støyforholdene bør avklares tidlig i denne prosessen i forhold til omkringingliggende miljø og beboelse. Utslippsforholdene er heller ikke avklart. Anlegget vil generere store mengder forurensset masse som slippes ut i sjøen uavhengig av kvaliteten på renseanlegget. Dette kan ha betydning for smitteoverføring, tilgrising av strender, ødelagte friluftsområder, luktproblemer mm. Det vil være nødvendig å først se på kravene til slik etablering gjennom en vurdering av Mattilsynet sitt regelverk før en vedtar en slik plan. I verste fall blir området først rasert, og så viser det seg at det ikke kan gis tillatelse. Vi kan heller ikke se at det er gjort en grundig nok vurdering i forhold til Naturmangfoldloven. Norconsult konkluderer stort sett med «noe negativ konsekvens» for de fleste forhold. Landskapsbildet får karakteren negativ konsekvens, men det repareres med at det anlegges skjermingssone mot skipsleia og terrengvoll mot fylkesvegen. Etter vårt syn er konsekvensene forsøkt minimalisert i denne utredningen. Hvordan kan dette tiltaket med 400 da bygningsmasse, med 20 – 40 m høye bygninger/pipe, jevning av en 110 da holme og utfylling i sjø vurderes som bare «noe negativt»?

Alle disse utredningsmanglene kan betraktes som en saksbehandlingsfeil som kan gjøre hele vedtaket ugyldig.

Kommunen henviser hele tiden til at arealdisponeringen er avgjort gjennom overorda arealplaner og derfor umulig å fravike. Det kan godt være at Brennholmen er avsatt til industriområde, men det var egentlig planer om et havneanlegg for mottak av vindkraftturbindeler eller et nytt skipsverft. Det var dette som lå til grunn for godkjenning av arealformålet den gang det ble vedtatt. Det var ikke planer om en fullstendig rasering av hele holmeområdet med utfylling til land som lå til grunn. Det kan ikke være sånn at hvilken som helst etablering kan tillates selv om området er avsatt til industri. Det er heller ikke slik at det skal være komplett umulig å fravike kommuneplaner. Dette gjelder spesielt her i Åfjord der

antagelig folk flest mener at den samlede belastning allerede er for stor. Det er vindkraftturbiner over alt i fjella og oppdrettsanlegg over alt i sjøen. Den fine naturen i Åfjord tåler ikke flere inngrep.

Regjeringen vedtok i mars 2011 nye planretningslinjer for bygging i strandsonen. Retningslinjene skulle bidra til en mer bærekraftig planlegging i strandsonen i hele landet. I 100- metersbeltet skulle det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser. Det er viktig å unngå en uheldig nedbygging av strandsonen. Kommunene skal vurdere om tiltak som tidligere er godkjent i kommuneplanen eller reguleringsplan, er i samsvar med disse retningslinjene. Eldre planer som gir mulighet til utbygging i strid med retningslinjene bør revideres eller oppheves. Denne utbyggingen på Brennholmen tar ikke hensyn til stedets natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser etter vårt syn, og derfor være i strid med de overordnede planretningslinjene. Planretningslinjene beskriver også at det må unngås inngrep som kan være til ulempe for de hensyn som ligger bak retningslinjene og nevner spesielt hensynet til viktige fiskeplasser og biotoper.

Som tidligere nevnt var det vel opprinnelig tanken å etablere en havn i området, men nå når dette ikke er aktuelt lenger burde en helst vurdere om området kunne omreguleres til natur- og friluftsområde. En del av landområdet brukes faktisk i dag som friluftslivsområde. Og sjøen er et mye brukt område for fiske og båtutfart. Mye av sjøarealene, og det meste av omkringliggende fjellområder, er berørt av oppdrettsanlegg og vindkraft. Hensynet til folkehelse bør veie tungt i denne sammenheng når så store naturverdier og landskapselement blir fjernet.

Brennholmen og sjøområdene mot Purkholmen og Kirkholmen er et viktig sjøfuglområde som burde bevares. Her fins arter med særlig stor forvaltningsinteresse som havørn, teist, alke og svartbak. Dette vil komme tydeligere fram ved en god faglig vurdering i forhold til Naturmangfoldloven. Et større område med strandeng av høy kvalitet vil bli fjernet. Det er beskrevet i planen at skipsleia skal skjermes ved å sette igjen noe av fjellet, men kanskje viktigere er det å skjerme mot landsida i dette tilfellet. Fra FV 723 vil dette fremstå som et svært dominerende og uheldig inngrep.

Det er grunn til å ta signalene alvorlig fra nasjonalt hold om en strengere vern av vann. Norsk vann- og vassdragsnatur er unik. Dette er landskapselement, med stor betydning for opplevelser og aktiviteter og som levested for planter og dyr, er en naturarv Norge har internasjonalt ansvar for å verne og forvalte.

Etter § 7 i Naturmangfoldloven, som supplerer FVL's krav om utredning, skal prinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8 – 12 legges til grunn for skjønnsutøvingen. Vurderingen og vektleggingen av prinsippene skal fremgå av beslutningen slik at det kan kontrolleres i ettertid om prinsippene er vurdert. Det stilles visse minstekrav til oppfyllelse av vurderingene av Naturmangfoldlovens prinsipper. Dette er en naturlig følge FVL's krav til utredning og informasjon i § 17. Selv om prinsippene i Naturmangfoldloven er vurdert er det viktig at konklusjonen er i tråd med vurderingene. Kommunen hevder at kunnskapsgrunnlaget er godt nok og at det er få eller ingen konsekvenser å ta hensyn til. Det hevdes at dette ikke er en utilbørlig stor samlet belastning for Stoksundområdet. Dermed konkluderer de med at tiltaket er vurdert i orden etter Naturmangfoldloven. Etter vårt syn fremstår dette som svært unyansert og feil i forhold til realitetene. Vi kan ikke se at tiltaket har fått en godkjent behandling etter kravene i Naturmangfoldloven. Hvis ikke dette store inngrepet kan betraktes med virkninger

med mer enn «få eller ingen konsekvenser» så fins det knapt tiltak som er i strid med Naturmangfoldloven.

Etter § 8 i Naturmangfoldloven bør derfor etableringen avslås. Det kan ikke kalles bærekraftig bruk når bestanden av villaks og sjørret stuper, og innblanding av oppdrettslaks i omkringliggende elver stiger. Dette er både vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap og må tillegges vekt.

Etter § 9 føre-var-prinsippet foreligger det også en fare for irreversibel skade på naturmangfoldet. Det mest logiske er å stanse utviklingen før en kommer til "the point of no return". Usikkerheten er stor mhp skadelig følger av oppdrett – det betyr at det skal legges større vekt på føre-var-prinsippet. Fiskeri- og kystdepartementet la i april 2009 fram "Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring.". Der tas det utgangspunkt i fem hovedområder der havbruksnæringa påvirker miljøet.

- genetisk påvirkning og rømming
- forurensning og utslipp
- sykdom, medregnet parasitter
- arealbruk
- fôrressurser

Her er det fare for rømming/genetisk forurensning, utslipp av organisk avfall og næringssalter, støy og konfliktfylt arealbruk. Det vil ut fra dette uten tvil være brudd på føre-var-prinsippet å tillate den omsøkte plassering.

Etter § 10 vil vi også hevde at et slikt stort anlegg vil være i strid med økosystemtilnærming og samlet belastning. Det er den samlede belastning av Åfjordenaturen som må vurderes, og denne er uten tvil så stor at det ikke er plass til enda et stort inngrep. Dert kan ikke bare være aktivitet, næring og utvikling som skal være enerådende. Nå må også naturinteresser vektlegges.

Etter vårt syn vil kravene om bærekraftighet, samfunnsnytt, føre-var-prinsippet, samlet belastning ikke være oppfylt. Dette begrunnes også med våre merknader fra tidligere oppdrettssaker ved Åfjorden. Nytt er også at sjørretbestanden kollapser slik at fangstforbud innføres i mars og april i fylket.

Arealbeslag er en av hovedutfordringene for å opprettholde artsmangfoldet ifølge Naturpanelet IPBES sin tilstandsrapport om klodens naturmangfold. Menneskelig aktivitet har medført omfattende endringer i 75% av miljøet på land, halvparten av alle elver og 40% av det marine miljøet. For oppdrettsnæringen må dette bety at ekspansjon av etableringer må stanses og at en verdensomfattende høsting av fôrstoff og salg av ferdigprodukter må begrenses for å kunne nå målet om bærekraftig produksjon. Dette betyr videre at for å redde tapet av artsmangfold så må forvaltningen begynne å ta denne vurderingen inn i Naturmangfoldloven. Allerede en million av klodens åtte millioner plante- og dyrearter kan bli utryddet ifølge Naturpanelet. For halvparten er det allerede for sent. Forringelse og ødeleggelse av natur er det miljøproblemet som påvirker flest globalt.

Et landbasert oppdrettsanlegg kjennetegnes ofte med dårligere fiskevelferd enn i sjø, og fiskevelferden er dårlig fra før i sjøanleggene med opptil 20% dødelighet i sjøfasen. Spørsmålet blir derfor også om en skal legge til rette for slik produksjon av etiske hensyn. Behovet for mer oppdrett i en kommune som allerede har mye oppdrett må også vurderes. Hensynet til naturmiljø, friluftsliv og landskap må telle like mye eller mer i denne forbindelse.

Det bør vises til en reell behovs- og konsekvensutredning for denne massive utfyllingen før tiltak vedtas. Det er etter vårt syn egentlig nok oppdrettsaktivitet i kommunen, og et landbasert oppdrettsanlegg i tillegg kan virke kontroversielt. Sykdomsspredning vil lettere kunne skje når det ligger mange anlegg i området. Det vil føre til en ekstra belastning for sjørret og villaks. Det er bare 2,5 km til oppdrettsanlegg i Lunnfjorden, men om dette skal drives videre er vi usikre på. Det er flere oppdrettsanlegg i området rundt Stokkøya og Linesøya. Ut fra gjeldende regelverk skal det ikke etableres oppdrettsanlegg, med smittefare til villaks, i vanlige vandringsruter for villfisk. Stokksund er en etablert vandringsrute. Det kan også komme i konflikt med avstandskravet på 1,5 km til viktige transportruter for levende fisk.

Mot sør er det et gytefelt for torsk i Stokksundet. Ellers er det flere gyteplasser og fiskeplasser i nærområdet. Det er bare 1,15 km til låssettingsplass Hovika, og kravet er over 1,5 km. Øksen vika låssettingsplass ligger også i for kort avstand. Til Kongsneset er det bare 1,5 km. Mot sørvest er det rekeplasser og fiskeplasser i ca. 2 km avstand.

I dette tilfellet skal avløpet filtreres mv., men opptil 30 – 40% av partiklene vil gå ut i sjøen. Dette medfører risiko for områdets villaksbestand og sjørret mht. smitte. Og smitte kan også komme inn med rogn selv om den er desinfisert hvis dette blir en løsning for produksjonen. Utslipp fra brønnbåter og tankbiler utgjør i tillegg en fare. Organisk stoff og all næringssalt vil utgjøre en fare for områdene rundt. Det drives mye fritidsfiske i området. Det er badestrender. Det er viktige strandenger og bløtbunnsområder. Fjæreområdene og gruntvannsområdene benyttes av en mengde forskjellige fuglearter.

Det er tatt inn et område for utfylling som i kommunedelplan Stokksund er avsatt til bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner. Dette området bør fremdeles skjermes for utfylling. Etter vårt syn bør holmene og sjøområdene her vernes mot utbygging på grunn av naturmiljø, landskap, estetikk, friluftsliv, villaks, sjørret og av den grunn at samlet belastning med naturinngrep er stor nok fra før i Åfjord. Det vil være i strid med bestemmelser i Naturmangfoldloven.

Det må stilles spørsmål ved om beregning for fremtidig havnivå skal ta utgangspunkt i år 2100. Det ville være mer naturlig å forholde seg til en 100- års periode fram til 2120. Dette blir en stor utfylling i sjø med høyde opp mot kote 4,00 for å sikre seg mot framtidig havnivåstigning og stormflo. Havnivåstigningen er fordoblet siden perioden før 1993 og er nå på 3,6 mm pr år. En forventer at stigningen pr år vil fortsette i takt med klimaforandringene. Følger en de maksimale framskrivningene til DSB (2015) og justerer for landheving vil en for Åfjord i 2100 få en stigning på 3,47 m. Så må en regne med ytterligere stigning i 100-årsperioden frem til 2120 og i tillegg vil en måtte ta hensyn til bølgepåvirkningen. Fyllingen må derfor være rundt 4,0 m. Dette vil få store landskapsmessige konsekvenser for stedets natur.

Vi legger DSB sin veileder fra 2015 til grunn, og her vil det være mest naturlig å følge verdiene som for 200- års returnivå for stormflo for Åfjord anfører 2,36 m (Nivå 2/F2/middels). Estimert havnivåstigning år 2100 53 cm (RCP 8,5) til sammen 2,89 eller for NN 2000 utgjør det 2,81. I tillegg må en beregne springflo og bølgepåvirkning slik at sikker sone blir 3,64 – 4,00 m. Dette stemmer overens med tommelfingerregelen om å regne som stormflosikkert ved å legge til 1 m til 1000- års returnivå stormflo og plusse på havnivåstigningen.

Med hilsen
Fosen Naturvernforening

Magnar Østerås

Kopi: Fylkesmannen

Sign.
Esther Haaverstad